

HARIDUS

TEABELEHT

Eestile on olnud siiani omane õppekeele põhjal eraldatud haridussüsteem, ent seda on hakatud aeglaselt muutma. Üha rohkem eesti keelest erineva keeletaustaga lapsi ja noori õpib lasteaias ja põhikoolis keelekümbelrühmas või -klassis, aga ka eesti õppekeelega õppeasutuses.

Kui aastail 2008–2020 on vene õppekeelega lasteaias käivate laste osakaal vähenenud 23%-lt 15%-le, siis vene keeles õppivaid põhikooliõpilasi on jäänud vähemaks aeglasemas tempos: nende arv on sama ajaga kahanenud 19%-lt 16%-le.

Teisalt tuleb arvestada, et vene õppekeelega koolid on saanud viimastel aastatel hoogustunud sisserände tuules juurde uusi õppureid. Just seal jätkab haridusteed suurem osa peamiselt Ukrainast ja Venemaalt pärit uussisserändajate lastest.

EESTIKEELSE ÕPPE ALGUSAEG

Eesti ühiskonna lõimumise monitooringu 2020 (EIM 2020) tulemustest selgus, et sõltumata oma rahvuslikust kuuluvusest pooldavad Eesti inimesed varast eestikeelset õpet. Valdav osa neist leiab, et eestikeelne õpe peaks algama lasteaias (nii arvab 76% elanikest, sealhulgas 81% eestlastest ja 66% teisest rahvusest elanikest), väike osa eelistab algust põhikooli esimeses astmes (kokku 11% elanikest).

Piirkonniti toetavad juba lasteaias eestikeelse õppe alustamist vähem Tallinnas (68%) ja Ida-Virumaal (70%), rohkem muu Eesti elanikud (82%). Märkimisväärselt vähem pooldavad eestikeelse õppe lasteaias alustamist 15–24-aastased teisest rahvusest vastajad: neist soovib seda ainult 48%.

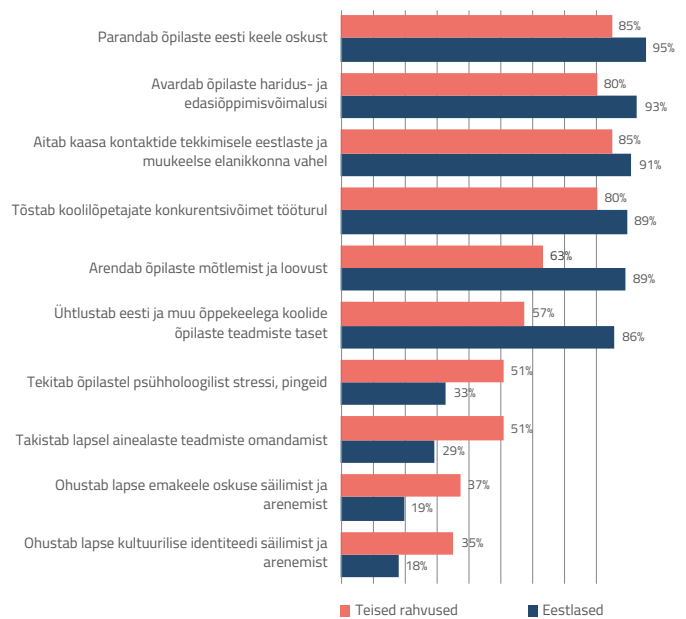
Kui eesti keelest erineva emakeelega lapsed ja noored õpivad eesti keeles, näevad Eesti elanikud (sõltumata rahvuslikust taustast) sellega kaasnevate kasuteguritena

- nende eesti keele oskuse paranemist ja
- haridusvõimaluste avardumist,
- kontaktide teket eestlaste ja teise rahvuse esindajate vahel,
- lõpetajate konkurentsivõime kasvu tööturul,
- õpilaste mõtlemise ja loovuse arengut ning
- seda, et eesti ja teise õppekeele koolide õpilaste teadmiste tase ühtlustub.

Eesti keelest erineva emakeelega laste ja noorte eesti keeles õppimise peamise ebasoovitavate kaasmõjudena nimetasid

Eesti elanikud ohtu nende laste emakeeleoskusele, aga ka kultuurilise identiteedi säilimisele ja arenemisele.

Joonis 1. Vastused väidetele muu emakeelega laste õppimise kohta eesti keeles, osakaal rahvusrühma alusel (vastused „Pigem nõustun“ ja „Täiesti nõustun“) %.

Allikas: EIM 2020

ÕPPEKEELE EELISTUSED

Ligikaudu kaks kolmandikku Eesti elanikest (65%) soovib, et nende lapsed või lapselapsed käiksid eestikeelses lasteaias. 19% elanikest toetab kaheksa-aastast keelekümbelrühma, mille puhul õpitakse nii eesti kui ka vene keeles. Valdav osa eestlastest (82%) eelistab üksnes eestikeelset lasteaeda, muust rahvusest inimeste eelistused on varieeruvad, kuid enim soovitakse kaheksa-aastast keelekümbelrühma (37%).

Seega ei ole teisest rahvusest elanike seas kujunenud ühtset arvamust selle kohta, mis peaks olema Eesti õppeasutuste õppekeel. See näitab ilmekalt, kui mitmekesised on nende inimeste vajadused, eelistused ja hoiakud.

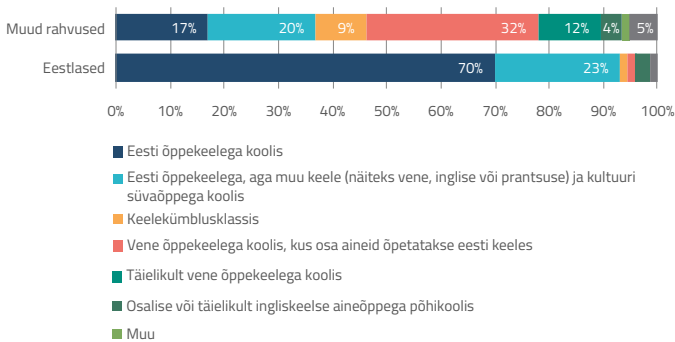
Piirkonniti tõusevad esile Ida-Virumaa ja Tallinn, mille teisest rahvusest elanike toetus läbinisti eestikeelsele õppele on väiksem kui mujal Eestis. Tasub arvestada, et just Ida-Virumaal ja Tallinnas on praegu kõige rohkem vene õppekeele

lasteaedu ja koole. Eesti elanike õppekeele eelistused on lasteaia ja põhikooli puhul sarnased.

Ligikaudu kolmandiku teisest rahvusest inimeste (32%) esimene eelistus on vene õppekeelega põhikool, kus osa aineid õpetatakse ka eesti keeles. Teine eelistus on eesti õppekeelega kool, kus pakutakse mõne muu keele ja kultuuri süvaõpet. Teisest rahvusest elanikest toetab eesti õppekeelega põhikooli selle eri vormides (sh keelekümblus) kokku 46% ja vene õppekeelega põhikooli eri vorme kokku 44%.

Keskhariduse puhul on teisest rahvusest elanike seas enim pooldajaid praegusel koolitüübil, kus 60% õppest on eesti keeles. Sellist kooli toetab neist 33%.

Joonis 2. Elanike hinnangud sellele, millise õppekeelega põhikoolis nad soovivad näha oma lapsi või lapselapsi õppimas, rahvusrühma alusel %.

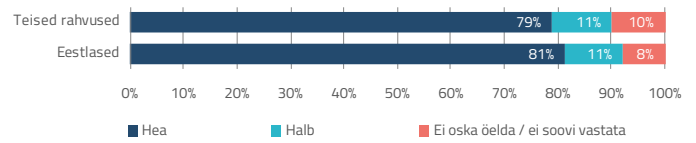
Allikas: EIM 2020

ÕPE SEGARÜHMAS

Eri rahvusest laste ja noorte koos õppimisse suhtuvad Eesti elanikud hästi: nad leiavad, et see toetab lapse üldist arengut ja ühiskonna sidusust. Need, kelle arvates mõjub segarühm lastele halvasti, pelgavad eelkõige selle ebasoodsat mõju õpitulemustele ning ohtu nii eesti keelele ja kultuurile kui ka teistele keeltele ja kultuuridele.

Kõige rohkem on eri rahvusest laste koosõppimise suhtes kõhklusi Ida-Virumaa elanikel.

Joonis 3. Vastused küsimusele „Kuidas hindaksite üldiselt seda, kui ühes rühmas/klassis õpiksid koos erinevast rahvusest või eri emakeelt kõnelevad lapsed?“ rahvusrühma alusel %.

Allikas: EIM 2020

ÕPILASE EMAKEEL(T)E TOETAMINE

Selleks et toetada õpilase emakeelt, on rohkem kui veerandi Eesti elanike hinnangul vaja õpetada seda keelt talle eraldi alates esimesest klassist.

Suuruselt järgmine rühm Eesti elanikke (21% eestlastest ja 14% teisest rahvusest elanikest, kokku umbes viiendik elanikest) leiab, et emakeele toetamine on esmajoones vanemate ja kodu ülesanne.

RAHULOLU HARIDUSE KÄTTESAADAVUSEGA

Rohkem kui pooled Eesti elanikud on rahul nii alushariduse (lasteaia) kui ka põhi-, gümnaasiumi- ja kutsehariduse ning huvihariduse kättesaadavusega oma kodukohas.

Lasteaia ja -hoiu teenuse kättesaadavusega on teisest rahvusest vastajad (60%) rohkem rahul kui eestlased (52%). Kahe rahvusrühma hinnangute suurim erinevus puudutab eesti keele õpet ja selle kättesaadavusega oma kodulinnas või -vallas ei ole rahul 35% teisest rahvusest elanikest.